CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i'r:	**Cyngor**
Dyddiad y Cyfarfod:	**21 Hydref 2021**
Teitl:	**Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021**
Pwrpas yr adroddiad:	**Hysbysu'r Cyngor am y ddeddfwriaeth sy'n diwygio'r trefniadau etholiadol ar gyfer Sir Ceredigion**
Er:	**Gwybodaeth**
Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:	**Amherthnasol**

Cefndir

Cynhaliodd Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru arolwg o'r trefniadau etholiadol yng Ngheredigion yn unol â Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, gan gyhoeddi ei Argymhellion Terfynol ar 31 Mai 2019.

Cynigiodd y Comisiwn Gyngor o 38 o Gynghorwyr, gostyngiad o'r 42 aelod presennol, gyda chyfartaledd sirol o 1,384 o etholwyr fesul Aelod. Argymhellodd hefyd 34 o wardiau etholiadol, gostyngiad o'r 40 ward bresennol.

Ar 14 Medi 2021, cyhoeddodd y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol Ddatganiad Ysgrifenedig yn derbyn argymhellion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ar gyfer trefniadau etholiadol yng Ngheredigion.

Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021

Ar 11 Hydref 2021, gwnaeth y Gweinidog dros Gyllid a Llywodraeth Leol y Gorchymyn, gan dderbyn yr argymhellion a wnaed gan Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru.

Daw'r Gorchymyn i rym ar y diwrnod arferol ar gyfer ethol cynghorwyr yn 2022 h.y. 5 Mai 2022.

Crynhoir y newidiadau fel a ganlyn:

- Gostyngiad o 42 i 38 i Gynghorwyr;
- Gostyngiad yn nifer y wardiau etholiadol o 40 i 34;
- Mae 18 newid i wardiau etholiadol i gyd;
- Bydd 4 ward etholiadol aml-aelod.

Ceir manylion llawn, gan gynnwys enwau Cymraeg a Saesneg pob ward etholiadol, yr ardal a nifer yr aelodau yn Atodiad A.

	Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam Dim – mae'r adroddiad yn cyfeirio at ddeddfwriaeth
Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:	***Crynodeb:*** **Hirdymor:** Amherthnasol **Cydweithio:** Amherthnasol **Cynnwys:** Amherthnasol **Atal:** Amherthnasol **Integreiddio:** Amherthnasol
Argymhelliad / Argymhellion:	**I'r Cyngor nodi cynnwys Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021, a ddaw i rym ar ddiwrnod arferol ethol cynghorwyr yn 2022.**
Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:	**I'r Cyngor fod yn ymwybodol o'r newidiadau i'r trefniadau etholiadol ar gyfer Sir Ceredigion o'r etholiadau lleol a gynhelir ar 5 Mai 2022.**
Trosolwg a Chraffu:	Amherthnasol
Fframwaith Polisi:	Amherthnasol
Blaenoriaethau Gorfforaethol:	Amherthnasol
Goblygiadau Cyllid a Chaffael:	Amherthnasol
Goblygiadau cyfreithiol:	Amherthnasol
Goblygiadau staffio:	Amherthnasol
Goblygiadau eiddo / asedau:	Amherthnasol
Risg(iau):	Amherthnasol
Pwerau Statudol:	Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021
Papurau Cefndir:	Amherthnasol
Atodiadau:	Atodiad A - Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021
Prif Weithredwr:	Eifion Evans, Prif Weithredwr
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	13 Hydref 2021

Status: *This is the original version (as it was originally made). This item of legislation is currently only available in its original format.*

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2021 Rhif 1140 (Cy. 277)

LLYWODRAETH LEOL, CYMRU

Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021

Gwnaed - - - - 11 Hydref 2021

Yn dod i rym yn unol ag erthygl 1(2) a (3)

Mae Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru(**1**), yn unol ag adran 36(5) o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013(**2**) ("Deddf 2013"), wedi cyflwyno i Weinidogion Cymru adroddiad dyddiedig Mai 2019 yn cynnwys ei argymhellion ar gyfer newid a manylion ei adolygiad o'r trefniadau etholiadol ar gyfer Sir Ceredigion.

Mae Gweinidogion Cymru, ar ôl ystyried y materion y cyfeirir atynt ac a nodir yn adran 37(2)(a) ac (c) o Ddeddf 2013, wedi penderfynu rhoi effaith i'r argymhellion hynny gydag addasiadau.

Yn unol ag adran 37(3) o Ddeddf 2013, mae mwy na 6 wythnos wedi mynd heibio ers i'r argymhellion hynny gael eu cyflwyno i Weinidogion Cymru.

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud y Gorchymyn a ganlyn drwy arfer eu pwerau a roddir gan adran 37(1) o Ddeddf 2013.

Enwi, cychwyn a dehongli

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Sir Ceredigion (Trefniadau Etholiadol) 2021.

(2) At unrhyw ddiben a nodir yn rheoliad 4(1) o Reoliadau Newidiadau i Ardaloedd Llywodraeth Leol 1976(**3**), daw'r Gorchymyn hwn i rym drennydd y diwrnod y'i gwneir.

(3) At bob diben arall, daw'r Gorchymyn hwn i rym ar y diwrnod arferol ar gyfer ethol cynghorwyr yn 2022(**4**).

(4) Yn y Gorchymyn hwn—

(**1**) Sefydlwyd y Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru gan adran 53 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (p. 70) ("Deddf 1972") ac Atodlen 8 iddi. Diddymwyd adran 53 ac Atodlen 8 gan adran 73(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 (dccc 4) ("Deddf 2013") ac Atodlen 2 iddi. Mae Deddf 2013 yn ailenwi'r Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru yn Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (gweler adran 2).

(**2**) 2013 dccc 4.

(**3**) O.S. 1976/246. Mae adran 74(3) o Ddeddf 2013 yn darparu bod y Rheoliadau hyn yn parhau i gael effaith mewn perthynas â gorchmynion a wnaed o dan Ran 3 o Ddeddf 2013, fel pe bai'r gorchmynion hynny wedi eu gwneud o dan Ran 4 o Ddeddf 1972.

(**4**) Mae Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Newid Blynyddoedd Etholiadau Cyffredin) (Cymru) 2019 (O.S. 2019/1269 (Cy. 220)) yn diwygio adran 26(1) o Ddeddf 1972 i ddarparu y bydd etholiadau cyffredin cynghorwyr awdurdodau lleol yn cael eu cynnal yn y flwyddyn 2022 yn hytrach na 2021.

ystyr "ward etholiadol" ("*electoral ward*") yw unrhyw ardal yr etholir aelodau drosti i Gyngor Sir Ceredigion;

mae i eiriau ac ymadroddion a ddefnyddir yn y Gorchymyn hwn yr un ystyr ag a roddir iddynt yn Rhan 3 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, ac eithrio i'r graddau yr ymddengys bwriad i'r gwrthwyneb.

Trefniadau etholiadol ar gyfer Sir Ceredigion

2.—(1) Mae wardiau etholiadol Sir Ceredigion, fel y maent yn bodoli yn union cyn y diwrnod arferol ar gyfer ethol cynghorwyr yn 2022, wedi eu diddymu.

(2) Mae Sir Ceredigion wedi ei rhannu'n 34 o wardiau etholiadol a phob un ohonynt yn dwyn yr enw Saesneg a restrir yng ngholofn 1 a'r enw Cymraeg a restrir yng ngholofn 2 o'r Tabl yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn.

(3) Mae pob ward etholiadol yn cynnwys yr ardaloedd a bennir mewn perthynas â'r ward etholiadol honno yng ngholofn 3 o'r Tabl yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn.

(4) Nifer aelodau'r cyngor sydd i'w hethol dros bob ward etholiadol yw'r nifer a bennir yng ngholofn 4 o'r Tabl yn yr Atodlen i'r Gorchymyn hwn.

(5) Mae'r darpariaethau yn y Gorchymyn hwn yn cymryd blaenoriaeth dros unrhyw ddarpariaeth wrthdrawiadol mewn unrhyw offeryn statudol blaenorol a wnaed o dan adran 58(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972(**5**).

Rebecca Evans
Y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol, un o Weinidogion Cymru

11 Hydref 2021

(**5**) 1972 p. 70; diddymwyd adran 58 o Ddeddf 1972 gan adran 73(2) o Ddeddf 2013 ac Atodlen 2 iddi, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau arbed a bennir yn adran 74 o Ddeddf 2013.

YR ATODLEN

Erthygl 2

ENWAU AC ARDALOEDD WARDIAU ETHOLIADOL A NIFER AELODAU'R CYNGOR

Tabl

Colofn (1)	*Colofn (2)*	*Colofn (3)*	*Colofn (4)*
Enw Saesneg y ward etholiadol	*Enw Cymraeg y ward etholiadol*	*Ardal y ward etholiadol*	*Nifer aelodau'r cyngor*
Aberaeron and Aberarth	Aberaeron ac Aber-arth	Tref Aberaeron a ward Llanddewi Aber-arth o gymuned Dyffryn Arth	1
Aberporth and Y Ferwig	Aber-porth a'r Ferwig	Cymunedau Aber-porth, a'r Ferwig	2
Aberystwyth Morfa a Glais	Aberystwyth Morfa a Glais	Wardiau Bronglais, Canol Aberystwyth a Gogledd Aberystwyth o dref Aberystwyth	2
Aberystwyth Penparcau	Aberystwyth Penparcau	Ward Penparcau o dref Aberystwyth	2
Aberystwyth Rheidol	Aberystwyth Rheidol	Ward Rheidol o dref Aberystwyth	1
Beulah and Llangoedmor	Beulah a Llangoedmor	Cymunedau Beulah, a Llangoedmor	2
Borth	Y Borth	Cymunedau'r Borth, a Genau'r Glyn	1
Ceulan a Maesmawr	Ceulan a Maesmawr	Cymunedau Ceulan a Maesmawr, Llangynfelyn, ac Ysgubor-y-coed	1
Ciliau Aeron	Ciliau Aeron	Cymunedau Ciliau Aeron, a Henfynyw	1
Faenor	Faenor	Cymuned Faenor	1
Lampeter	Llanbedr Pont Steffan	Tref Llanbedr Pont Steffan	1
Llannarth	Llannarth	Cymuned Llannarth	1
Llanbadarn Fawr	Llanbadarn Fawr	Cymuned Llanbadarn Fawr	1
Llandyfriog	Llandyfrïog	Cymuned Llandyfrïog	1
Llandysilio and Llangrannog	Llandysilio a Llangrannog	Cymunedau Llandysiliogogo, a Llangrannog	1
Llandysul North and Troedyraur	Gogledd Llandysul a Throed-yr-aur	Cymuned Troed-yr-aur, a wardiau Pontsiân a	1

Colofn (1)	*Colofn (2)*	*Colofn (3)*	*Colofn (4)*
Enw Saesneg y ward etholiadol	*Enw Cymraeg y ward etholiadol*	*Ardal y ward etholiadol*	*Nifer aelodau'r cyngor*
		Thre-groes o gymuned Llandysul	
Llandysul South	De Llandysul	Wardiau Capel Dewi a Threfol o gymuned Llandysul	1
Llanfarian	Llanfarian	Cymuned Llanfarian	1
Llanfihangel Ystrad	Llanfihangel Ystrad	Cymuned Llanfihangel Ystrad, a wardiau Nantcwnlle a Threfilan o gymuned Nantcwnlle	1
Llangeitho	Llangeitho	Cymunedau Llanddewi Brefi, a Llangeitho	1
Llangybi	Llangybi	Cymunedau Llanfair Clydogau, a Llangybi, a ward Gartheli o gymuned Nantcwnlle	1
Llanrhystyd	Llanrhystud	Cymunedau Llangwyryfon, a Llanrhystud	1
Llansanffraid	Llansanffraid	Cymuned Llansanffraid, a ward Llanbadarn Trefeglwys o gymuned Dyffryn Arth	1
Llanwenog	Llanwenog	Cymunedau Llanwenog, a Llanwnnen	1
Lledrod	Lledrod	Cymunedau Lledrod, Ystrad Meurig, ac Ysbyty Ystwyth	1
Melindwr	Melindwr	Cymunedau Blaenrheidol, Pontarfynach, a Melindwr	1
Mwldan	Mwldan	Ward Mwldan o dref Aberteifi	1
New Quay and Llanllwchaearn	Ceinewydd a Llanllwchaearn	Tref Ceinewydd a chymuned Llanllwchaearn	1
Penbryn	Penbryn	Cymuned Penbryn	1
Teifi	Teifi	Wardiau Rhyd-y-fuwch a Theifi o dref Aberteifi	1
Tirymynach	Tirymynach	Cymuned Tirymynach	1

Colofn (1)	*Colofn (2)*	*Colofn (3)*	*Colofn (4)*
Enw Saesneg y ward etholiadol	*Enw Cymraeg y ward etholiadol*	*Ardal y ward etholiadol*	*Nifer aelodau'r cyngor*
Trefeurig	Trefeurig	Cymuned Trefeurig	1
Tregaron and Ystrad Fflur	Tregaron ac Ystrad-fflur	Tref Tregaron a chymuned Ystrad-fflur	1
Ystwyth	Ystwyth	Cymunedau Llanilar, a Thrawsgoed	1

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Gorchymyn)

Mae'r Gorchymyn hwn yn gweithredu argymhellion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru ("y Comisiwn"), a roddodd adroddiad ym mis Mai 2019 ar ei adolygiad o drefniadau etholiadol Sir Ceredigion. Roedd Adroddiad y Comisiwn yn cynnig lleihau nifer y wardiau etholiadol o 40 i 34 a lleihau nifer y cynghorwyr o 42 i 38.

Mae'r Gorchymyn hwn yn gweithredu argymhellion y Comisiwn, gydag addasiadau.

Mae erthygl 2 o'r Gorchymyn hwn yn diddymu'r trefniadau etholiadol presennol ar gyfer Sir Ceredigion ac yn cyflwyno Atodlen sy'n nodi'r trefniadau etholiadol newydd ar gyfer y wardiau etholiadol yn Sir Ceredigion.

Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Asesiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Gorchymyn hwn. O ganlyniad, ystyriwyd nad oedd yn angenrheidiol cynnal asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Gorchymyn hwn.